

AB.LV

Aizkraukles Banka Latvija

Pasaules finanšu tirgus:
2009. gada rezultāti

Leonīds Aļšanskis
Dr. Math.

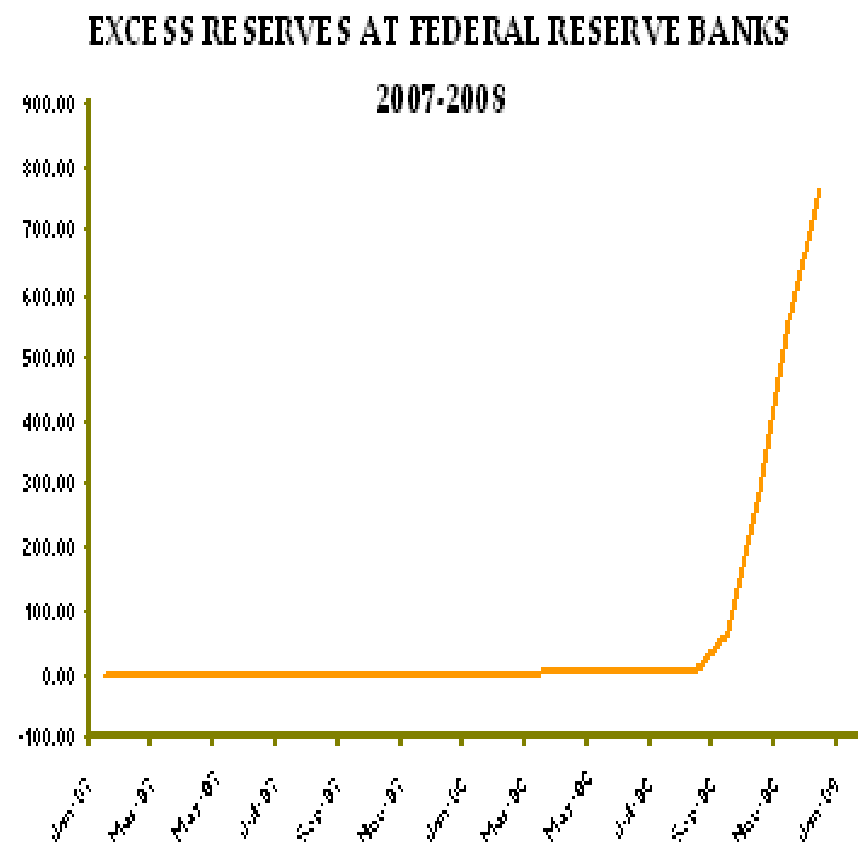
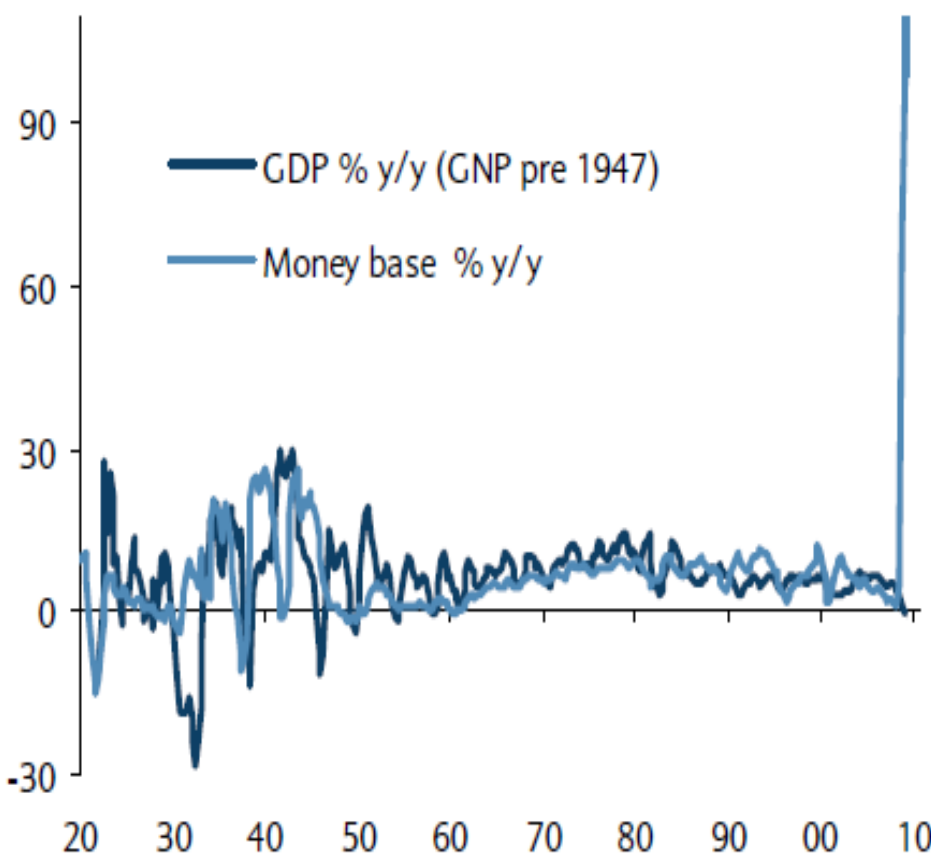
- 2009. gada sākums pasaules finanšu-ekonomiskai sistēmai nesolīja neko labu.
- Gada pirmie mēneši noritēja uz negatīvu tendenču fona finanšu sistēmā un pasaules ekonomikā un publicētie pārskati par Q4 2008 pārsteidza ar finanšu kompāniju zaudējumu apmēru.
- Nerimstoša finanšu krīze turpināja negatīvi ietekmēt reālo ekonomiku, bet reālā sektora un mājsaimniecību pieaugošas problēmas savukārt turpināja pasliktināt finanšu kompāniju stāvokli.
- Un visi pasaules varu mēģinājumi izvest sistēmu no šī apburtā loka joprojām palika neveiksmīgi.
- Toties, sākot ar pavasari sistēmā sāka parādīties pirmās nopietnas pozitīvas pārvirzes.
- Tas pirmkārt attiecās uz vadošo valstu makroekonomiskiem rādītājiem, kur pateicoties valsts stimulācijas programmu realizēšanai pirmo reizi kopš krīzes sākuma sākās makroekonomisku indikatoru pieaugumus, un īpaši patērētāju uzticības palielināšanās (uz patērētājiem pienākas no 3/4 līdz 4/5 no IKP).
- Tas noveda pie optimisma pieauguma arī finanšu tirgus dalībniekiem, kas izraisīja pirmo kopš krīzes sākuma spēcīgu cenu pieaugumu – “pavasara ralliju”.

- Savukārt cenu pieaugums tirgos ļāva daudzām finanšu kompānijām būtiski uzlabot bilances rādītājus.
- Jau maijā pirmās trīs Amerikas bankas Goldman Sachs, JPMorgan un Morgan Stanley iesniedza pieteikumus, lai atgrieztu valstij līdzekļus, kuru saņēma ārkārtas palīdzības programmas TARP ietvaros.
- Vēlāk tām pievienojās arī citas lielas Amerikas un Eiropas bankas, un vispārējā situācija pasaules banku sektorā sāka būtiski uzlaboties.
- Tas ļāva nacionālām varām novirzīt vairāk līdzekļu ekonomikas reālo sektoru atbalstam.
- Rezultātā, gada otrajā un trešajā ceturksnī vairākiem vadošo nacionālo ekonomiku beidzās recesija un tās atgriezās pie izaugsmes.
- Un gada nobeigumu, atšķirībā no tā sākuma, pasaules finanšu-ekonomiskā sabiedrība jau sagaidīja uz stipras pozitīvas nots (par nelielu “darvas karoti” kļuva novembra notikumi sakarā ar konglomerāta Dubai World vairāku miljardu vērtu parādu restrukturizāciju).
- Taču ir jāņem vērā, ka aprakstītos rezultātus sasniedza nevis brīvais tirgus, bet tas, ka pasaules vadošo valstu valsts un monetāras varas ieplūdināja sistēmā vairākus triljonus dolāru un eiro.

- Tas noveda pie augsti attīstīto valstu budžetu deficītu un valsts parādu krasa palielinājuma 2009. gadā, kā arī pie vadošo pasaules valūtu naudas bāzes pieauguma turpinājuma.
- Lielbritānijas budžeta deficīts 2009. gadā veidoja 12% no IKP, bet valsts parāds palielinājās līdz 60% no IKP (no 40% pirms krīzes). Vācijas valsts parāds 2009. gadā pieauga līdz 65% no IKP, no 60% krīzes sākumā.
- Amerikas valsts budžeta deficīts 2009. gadā veidoja rekordlielus \$1,42 trlj., t.i. ap 10% no IKP.
- Amerikas valsts parāds 2009. gadā pārsniedza \$12 trlj. un pietuvojās 85% no IKP!
- Japānas valsts parāds turpināja pieaugumu pie 200% no IKP (170% 2007. gadā).
- Tas viss būtiski mainīja mūsu finanšu-ekonomiskās sistēmas stāvokli, krasi palielinot (mūsaprāt) tās destabilizācijas riskus.
- Ja vadošo pasaules valūtu lieku naudas bāzi neizdosies laicīgi sterilizēt, tas var izraisīt hiperinflāciju, bet ja būs zaudēta uzticība vadošajām pasaules valūtām – arī pasaules naudas krīzi, kas var novest pie pasaules finanšu haosa.
- No otrās puses, jaunizveidotas naudas priekšlaicīga sterilizācija var izraisīt pasaules ekonomikas atkārtotu nonākšanu recesijā un izprovocēt liela mēroga pasaules parādu krīzi.

Pasaules finanšu-ekonomiskā krīze

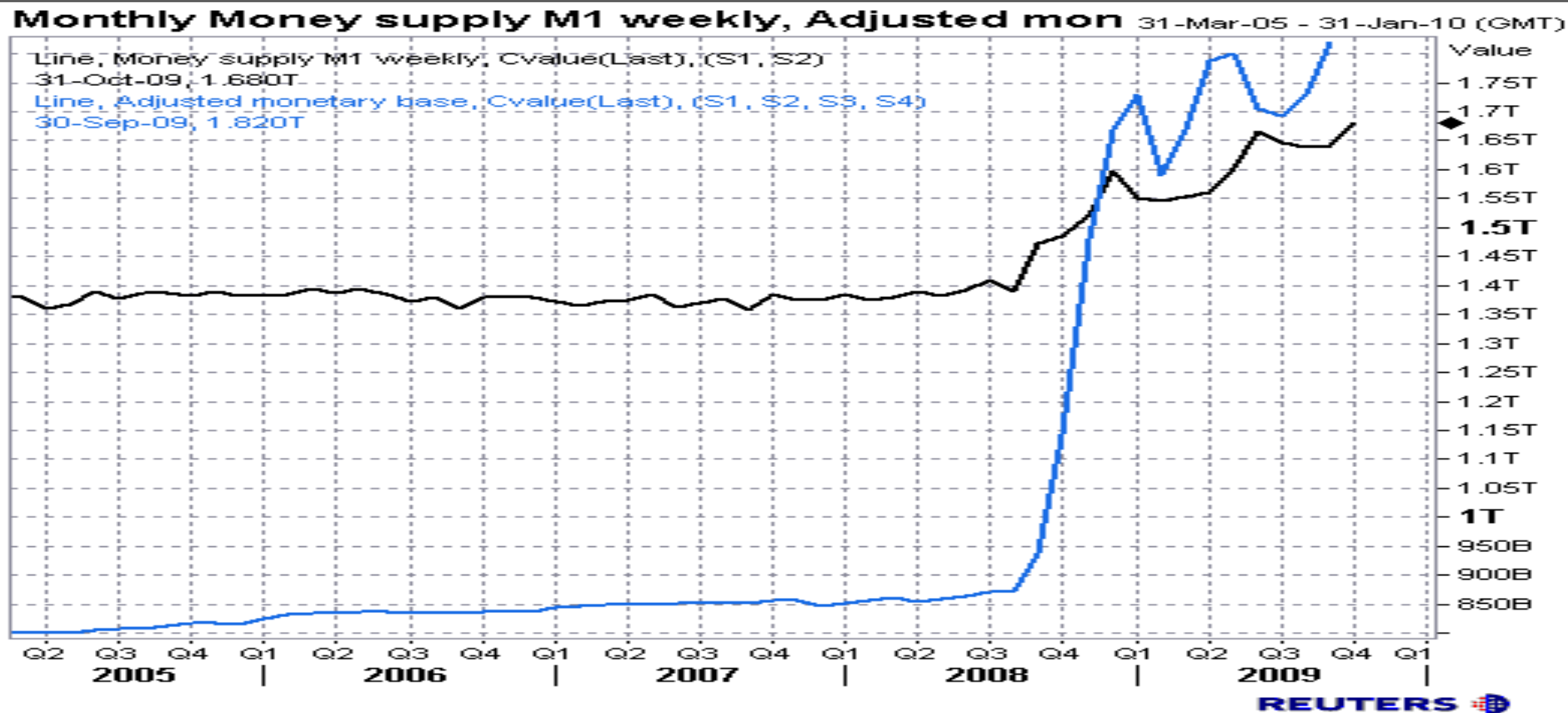
Pagaidām, neskatoties uz FRS bilances (praktiski naudas bāzes) pieaugumu par vairāk nekā 100% no \$900 mljrd. līdz \$2,2 trlj., šo “naudas sienu” notur “baiļu siena”, un tā aktīvi nenonāk ekonomikā, paliekot komercbanku rezerves kontos FRS.

Source: St. Louis Fed

2009: Pasaules finanšu-ekonomiskā krīze

Par to, ka banku sistēma pagaidām nav uzsākusi naudas "multiplicēšanu", liecina arī tas fakts, ka spēcīgi pieaugot dolāra naudas bāzei MB (M0+ komercbanku kontu atlikumi CB) tiek vērots dolāra naudas agregāta M1 (M0+pieprasījuma konti) nenozīmīgs pieaugums. Turklāt MB pārsniedza M1 (visticamāk, pirmoreiz vēsturē!).

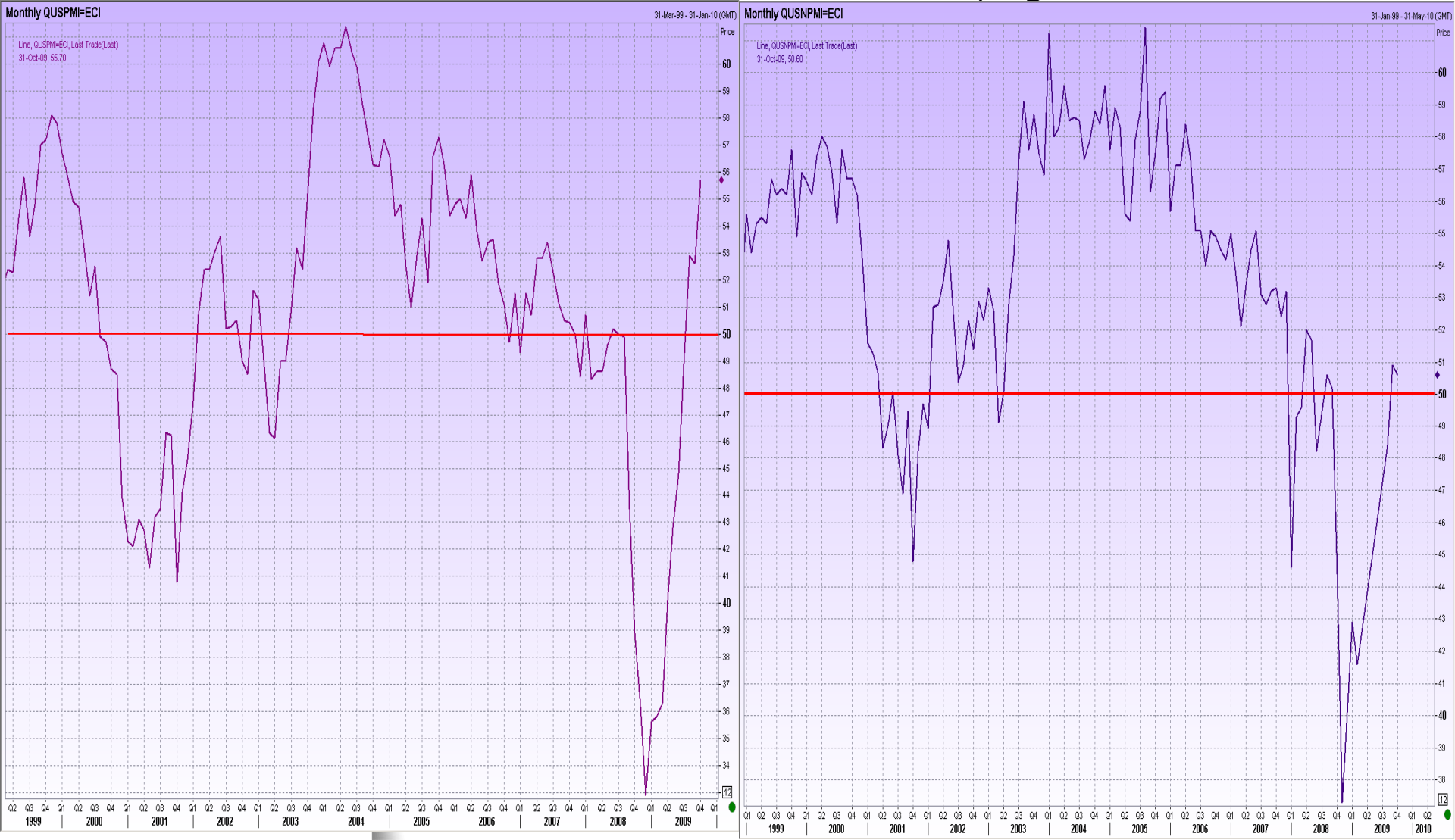

- 2009. gada sākumu visas pasaules attīstītās ekonomikas un lielākā attīstības ekonomiku daļa sagaidīja spēcīgāku recesijas stāvoklī (izņemot dažas, kas tikai krasi samazināja ekonomikas pieaugumu, kā piemēram Ķīna un Indija).
- IKP pieauguma tempu samazināšanās Q1 2009 salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu veidoja ASV 6,4%, Japānā 11,9%, Vācijā 13,4%.
- Daudzi vadošo pasaules valstu svarīgie makroekonomiskie rādītāji gada pirmajos divos mēnešos samazinājās līdz saviem globāliem minimumiem.
- Toties jau martā un aprīlī tirgos parādījās liels pozitīvu makroekonomisku datu daudzums.
- Biznesa un patērētāju uzticības indeksi sāka pieaugt gandrīz visās pasaules galvenajās ekonomikās.
- Kopš gada vidus vadošo ekonomiku biznesa aktivitātes indikatoriem neražošanas un ražošanas sfērās izdevās pārsniegt 50 punktu robežu, norādot uz aktivitātes izaugsmes sākumu, sekojot vairāku mēnešu garai lejupslīdei.
- Pēc Q2 2009 rezultātiem, tehniski no recesijas iznāca Japānas, Vācijas un Francijas ekonomikas, bet Ķīnas ekonomika praktiski atgriezās pie pirmskrīzes izaugsmes tempiem (+7,9%).
- Trešajā ceturksnī tām pievienojās visa Eiropas savienība un ASV, pārtraucot 6 ceturkšņu garu IKP kritumu – visilgāko pēckara vēsturē.

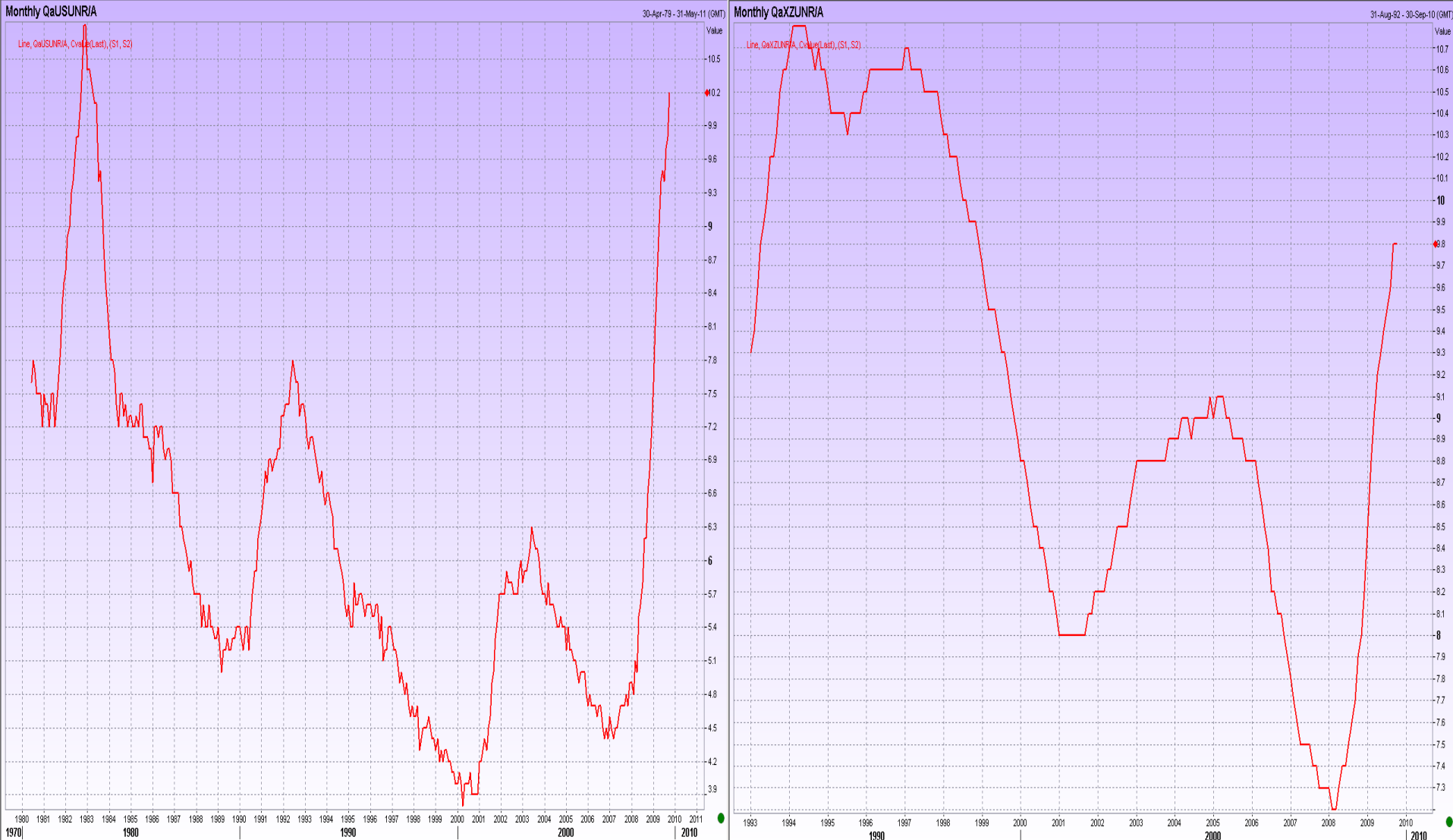
- Sākot ar vasaras periodu sāka ienākt stabilizācijas signāli arī no pasaules nekustama īpašuma tirgiem, tai skaitā no Amerikas tirgus, kurā pārplisušais burbulis bija iezīmējis visas esošas krīzes sākumu.
- Vienīgais svarīgais tirgus, kas nebija piedzīvojis atveseļošanos 2009. gadā, palika pasaules vadošo valstu darba tirgus.
- Bezdarbs Amerikā gada laikā pieauga no 7,2% līdz 10%, oktobrī sasniedzot jaunu 26 gadu maksimumu 10,2% līmenī.
- Eiropas savienībā bezdarbs gada laikā pieauga no 8,4% līdz 10%.
- Gada lielāko daļu vadošās pasaules ekonomikas izjuta deflāciju salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, ko gada beigās nomainīja neliela inflācija.
- Nopietnas “kaujas darbības” cīņā ar krīzi bija izvērstas 2009. gadā arī pasaulei svarīgajā auto tirgū, kurā daudzas vadošās valstis izmantoja pirkšanas stimulēšanas pasākumus uz valsts līdzekļu rēķina.
- Vislielākos panākumus šeit sasniedza Vācija, kas pirmā ieviesa šo programmu gada sākumā un tas izraisīja gada automobiļu pārdošanas apjomu pieaugumu par 23%.
- Francijā jauno automobiļu pārdošanas apjomi pieauga par 10,7%.
- Bet Amerikā, Japānā un Anglijā atbalsta programmas bija mazākas un pārdošanas apjomi gada laikā krita par 21%, 9,3% un 6,4% attiecīgi.
- Bet par gada līderi šeit, tāpat kā daudzajos citos ekonomiskajos rādītājos, izrādījās Ķīna, kur jauno automobiļu pārdošana pieauga par 45%.

Amerikas PMI indeksu (ražošanas un neražošanas) izmaiņu grafiki

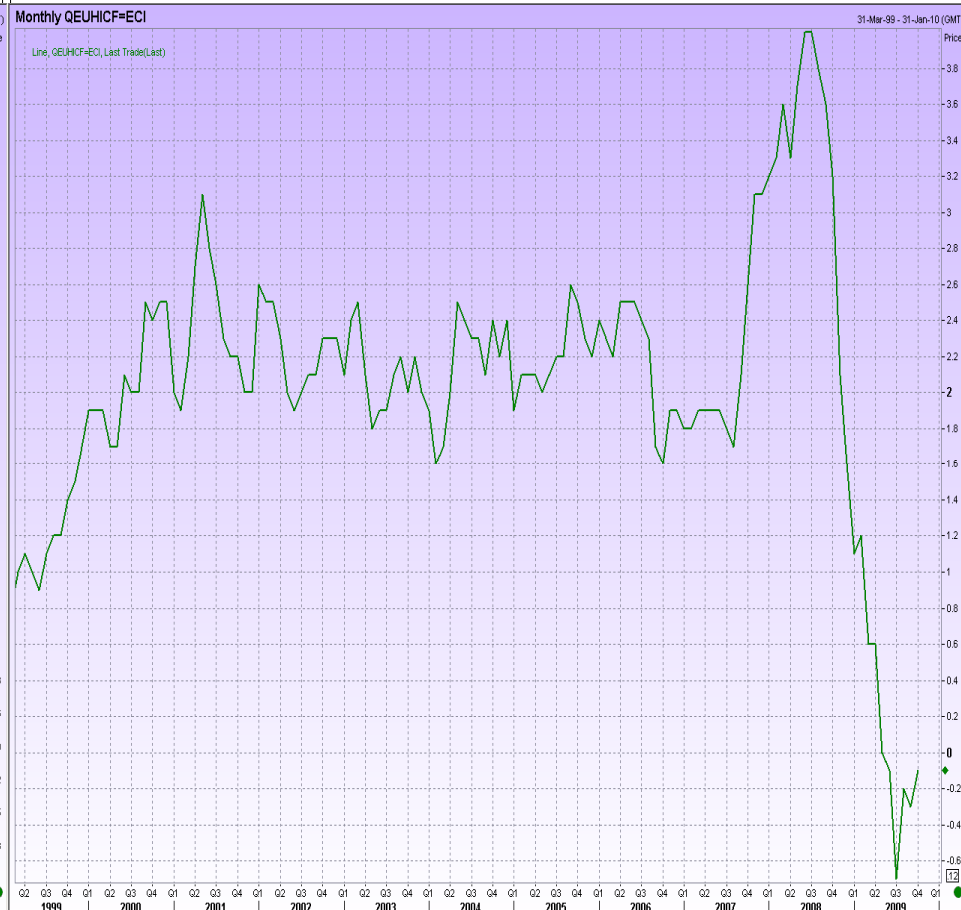
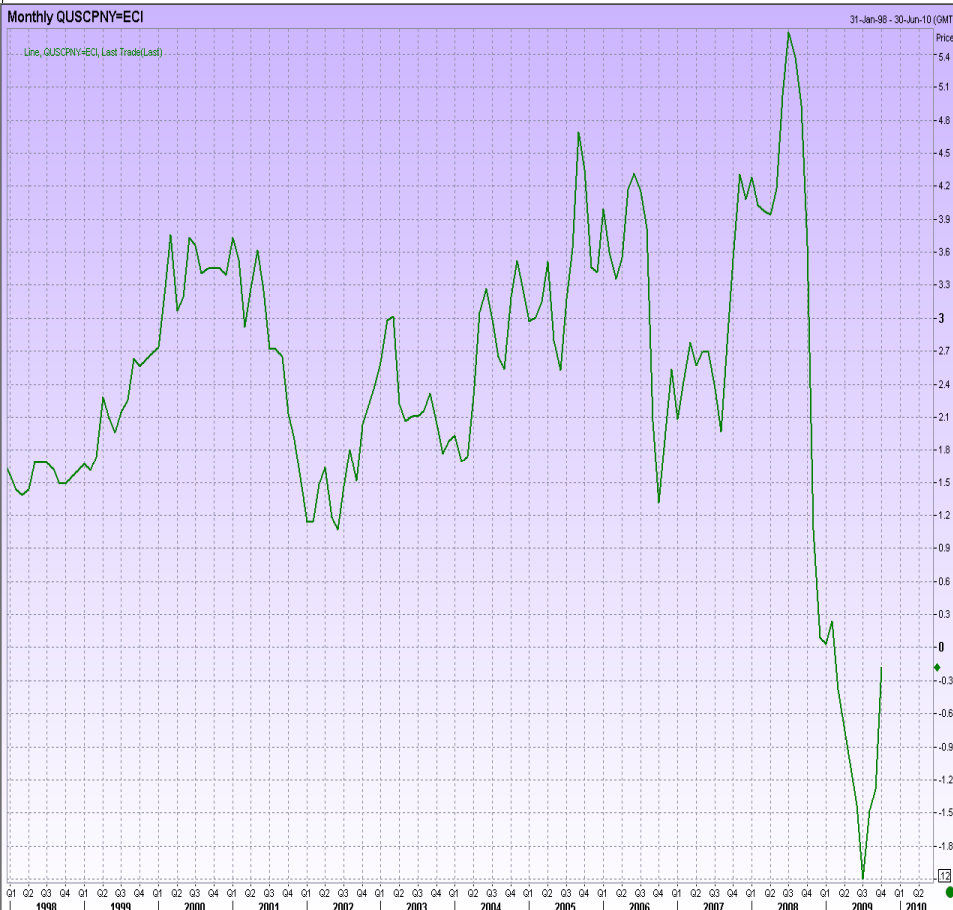
Amerikas un Eirozonas bezdarba līmeņa izmaiņu grafiki

Amerikas un Eirozonas inflācijas līmeņa izmaiņu grafiki

Oktobrī Amerikā saglabājās neliela inflācija salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi $+0,3\%$, bet salīdzinot ar iepriekšējo gadu joprojām bija fiksēta deflācija, kaut arī tikai $-0,2\%$ pretī $-1,3\%$ septembrī.

Oktobrī Eirozonā deflācija saglabājās sesto mēnesi pēc kārtas, bet veidoja tikai $-0,1\%$ par gadu. Pēc provizoriskiem datiem, novembrī to nomainīs gada inflācija $+0,6\%$.

- Visa 2009. gada garumā pasaules monetāras un politiskās varas turpināja realizēt aktīvus pasākumus finanšu-ekonomiskās sistēmas stimulēšanai.
- Visu gadu FRS un Japānas Banka uzturēja likmes rekordi zemajos līmeņos 0,1% un 0,25%, bet ECB un Anglijas Banka turpināja samazināt likmes, novedot tās līdz vēsturiskiem minimumiem 1,5% un 1% attiecīgi.
- Praktiski visas vadošas Centrālās bankas 2009. gadā realizēja liela mēroga programmas valsts un korporatīvo obligāciju izpirkšanai no tirgus, lai uzturētu finanšu sistēmas stabilitāti.
- Attiecīgā FRS programma 2009. gadā maksāja \$1,25 trlj.
- Anglijas Banka analogiskai programmai iztērēja \$290 mljrd. Japānas Banka vairāk par \$250 mljrd., un vismazāk \$60 mljrd. ECB.
- Turklāt, visas vadošas CB turpināja ieplūdināt starpbanku tirgū triljonus dolāru un eiro likviditātes uzturēšanai.
- Ne mazāk vērienīgus pasākumus veica arī valsts varas.
- Amerikā apstiprinātu valsts palīdzības programmu apmērs 2009.-2010. gadā var sastādīt līdz pat \$2 trlj. Ķīnas programmas novērtējums ir \$586 mljrd.
- Lielas programmas savu ekonomiku stimulācijai realizēja arī Japānas un Anglijas varas, un relatīvi mazāku programmu īstenoja Eiropas savienība.

- 2009. gads arī iezīmējās ar agrāk neredzētu nacionālo varu darbības konsolidāciju, kuras saliedējās krīzes draudu priekšā.
- Gada laikā notika daži svarīgi finanšu ministru un pasaules vadošo valstu vadītāju samiti G20 formātā (valstis, kuras veido ap 85% no pasaules IKP).
- Šajās tikšanās tika veikti mēģinājumi saskaņot nacionālās programmas cīņai ar krīzi, bet pēdējā sēdē novembrī tika apstiprināts nacionālu un reģionālu programmu (ekonomikas atbalstīšanas pasākumu apturēšanai) sagatavošanas plāns.
- Turklāt tajā bija pieņemts lēmums pāriet pie regulāras tikšanu rīkošanas šādā formātā, un faktiski G20 klubam bija piešķirtas kaut-kas līdzīgs pasaules ekonomikas "direktoru padomes" pilnvarām (tiesa, šo pilnvaru apmērs un īstenošanas mehānisms nav visai skaidri).
- Pasaules arhitektūrā, kura pašlaik mainās, šis forums būs atbildīgs par starptautiskās ekonomiskās sadarbības koordinēšanu.
- Bez tam tiek plānots izveidot pie G20 speciālu padomi, kura nodarbosies ar virsnacionālas finanšu regulēšanas un uzraudzības noteikumu izstrādi.

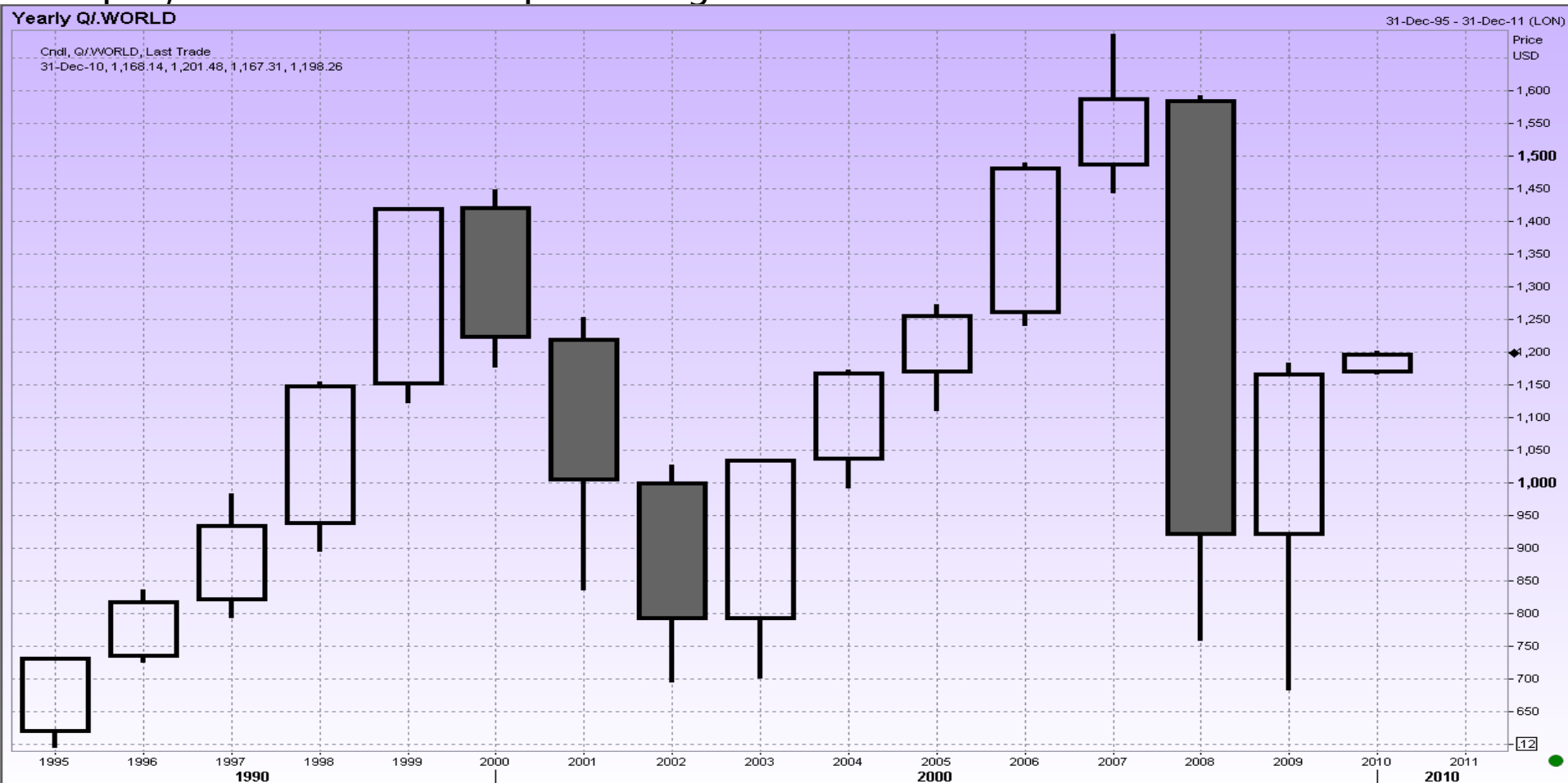
2009: Pasaules akciju tirgus

- 2009. gads pasaules akciju tirgū sākas uz ļoti negatīvas nots.
- Janvāra un februāra cenu kritumu pēc spēcīguma varēja salīdzināt ar cenu kritumu 2008. gada septembrī un oktobrī, kad bija finanšu krīzes visasākais brīdis.
- Marta tirdzniecība pasaules akciju tirgū sākas uz diezgan negatīvas nots, un vairāki pasaules indeksi marta sākumā sasniedza jaunus daudzgadu minimumus.
- Taču pieaugušais pozitīvais ārējs fons un sasniegtie zemie cenu līmeņi tirgū noveda pie tendences pagriezienu un tālāka krasa pieauguma martā-maijā – “pavasara rallija”.
- Turpmāk cenu pieaugums tirgū bija mazāk nozīmīgs, bet pozitīvas tendences turpinājās līdz pat 2009. gada beigām.
- Rezultātā visi mūsu vērotie vadošie pasaules indeksi gadu noslēdza augsti pozitīvajā teritorijā, bet vispasaules indekss MSCI World pieauga par 27% – vislielākais indeksa pieaugums tā aprēķināšanas vēsturē kopš 1995. gada.
- Vislabākais rezultāts mūsu vēroto attīstīto tirgu indeksu starpā bija Amerikas augstu tehnoloģiju indeksam NASDAQ, kas pieauga par gandrīz 44%.
- Par pieauguma līderi visu mūsu vēroto tirgu starpā kļuva Krievijas tirgus, kura pamata indekss RTS pieauga par 128,6%.

Biržas indekss	Par 2003.g.- 2007.g.	Par 2008.g.	Par 2009.g. janvāri	Par 2009.g. februāri	2009.g. pavasaris	Par 2009.g.
DJI (ASV)	59.0%	-33.8%	-8.8%	-11.7%	20.3%	18.8%
S&P 500 (ASV)	66.9%	-38.5%	-8.5%	-11.0%	25.0%	23.5%
Nasdaq Comp. (ASV)	98.6%	-40.5%	-6.4%	-6.6%	26.6%	43.9%
GDAX (Vācija)	178.9%	-40.4%	-9.8%	-11.4%	28.5%	23.8%
N225 (Japāna)	78.4%	-42.1%	-9.8%	-5.3%	25.8%	19.0%
FTSE (Anglija)	61.5%	-31.0%	-5.5%	-7.7%	15.4%	23.2%
CAC (Francija)	83.2%	-42.7%	-7.6%	-9.1%	21.3%	22.3%
RTS (Krievija)	537.9%	-72.4%	-15.3%	1.9%	99.4%	128.6%
SSEC (Ķīna)	287.4%	-65.4%	9.3%	4.6%	26.4%	80.0%
KOSPI (Koreja)	202.3%	-40.7%	3.3%	-8.5%	31.3%	49.7%
SENSEX (Indija)	500.7%	-52.4%	-2.3%	-5.6%	64.5%	81.0%
Bovespa (Brazīlija)	467.0%	-41.2%	4.7%	-2.8%	39.3%	82.7%
PFTS (Ukraina)	1946.4%	-74.4%	-9.0%	-23.0%	107.6%	90.4%
KASE (Kazahstāna)	1754.3%	-62.1%	-36.7%	0.8%	84.5%	79.9%
MSCI WD (Pasaules)	100.6%	-42.1%	-8.8%	-10.5%	29.2%	27.0%
MSCI EM (Attīstības valstis)	326.6%	-54.5%	-6.5%	-5.8%	54.9%	74.4%

2009: Pasaules akciju tirgus

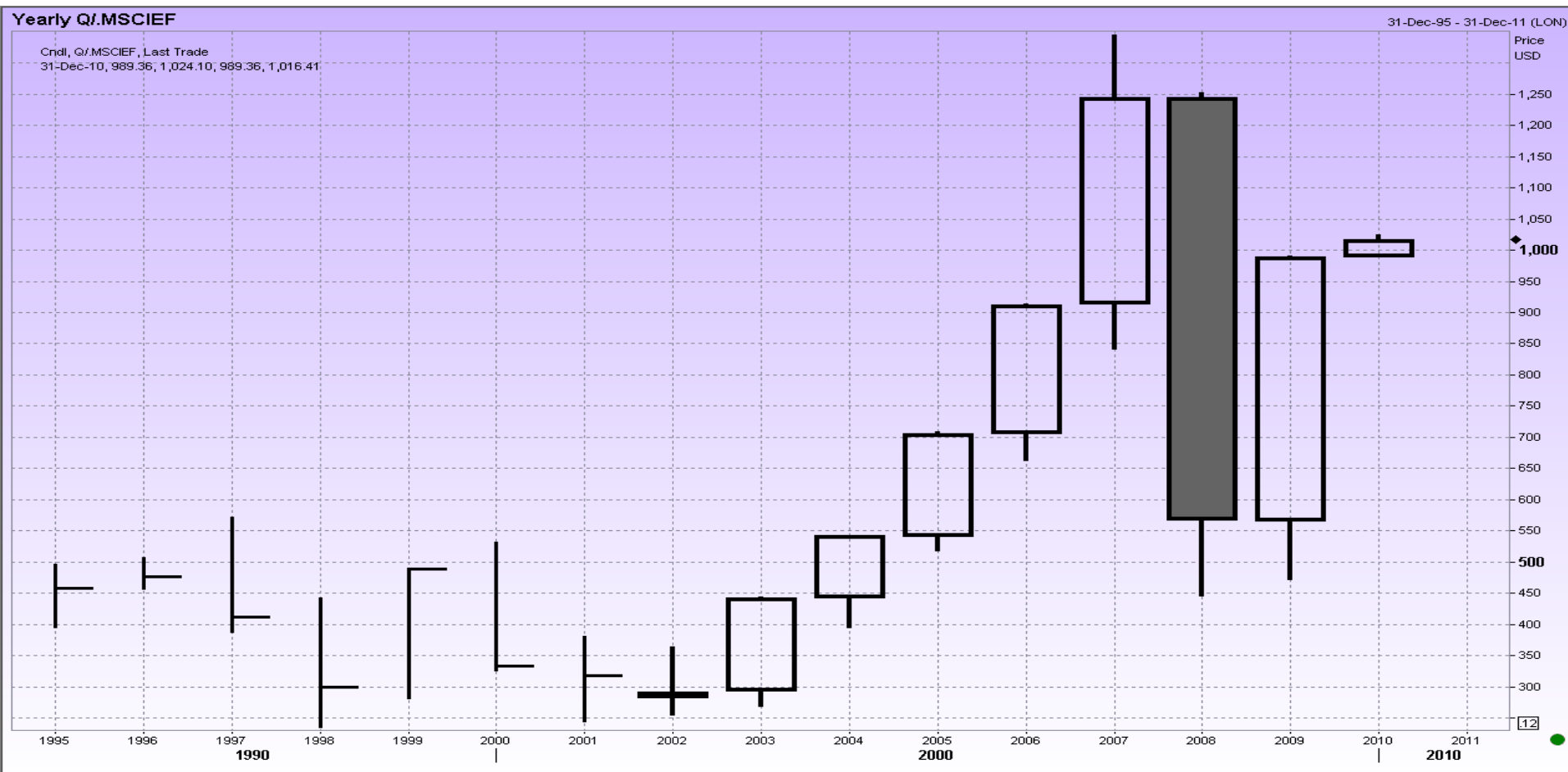
Bankas Morgan Stanley aprēķinātajam pasaules akciju tirgus indeksam MSCI World, pēc spēcīgā krituma 2008. gadā par 29%, 2009. gadā izdevās pieaugt par 27%. Tas kļuva par indeksa maksimālo pieaugumu gada laikā visā tā aprēķināšanas vēsturē kopš 1995. gada.

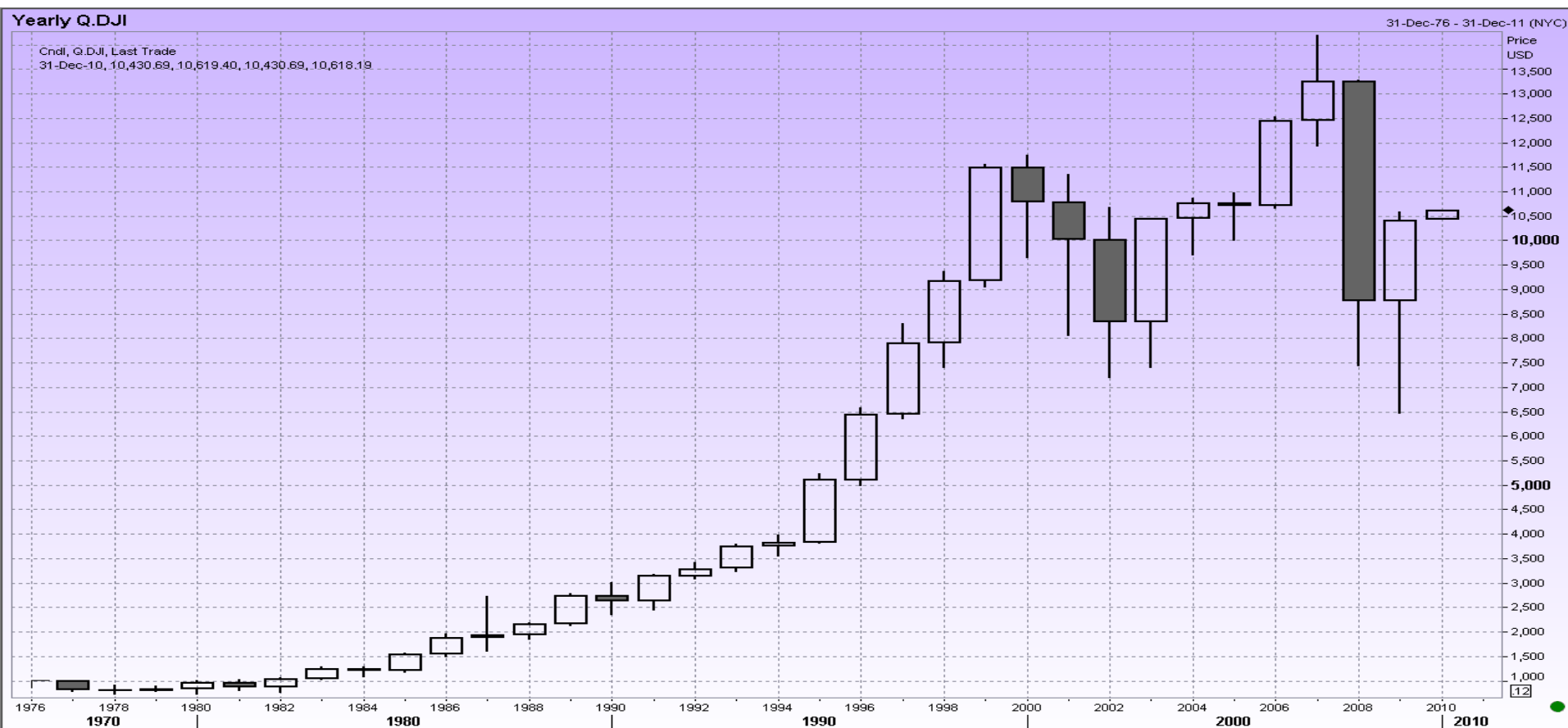
2009: Pasaules akciju tirgus

Bankas Morgan Stanley aprēķinātais attīstības akciju tirgus indekss MSCI EM 2009. gadā arī uzrādīja maksimālo gada pieaugumu, kas veidoja vairāk nekā 74%. Toties tam neizdevās kompensēt visus 2008. gada zaudējumus, kad tas bija zaudējis 55% no savas vērtības.

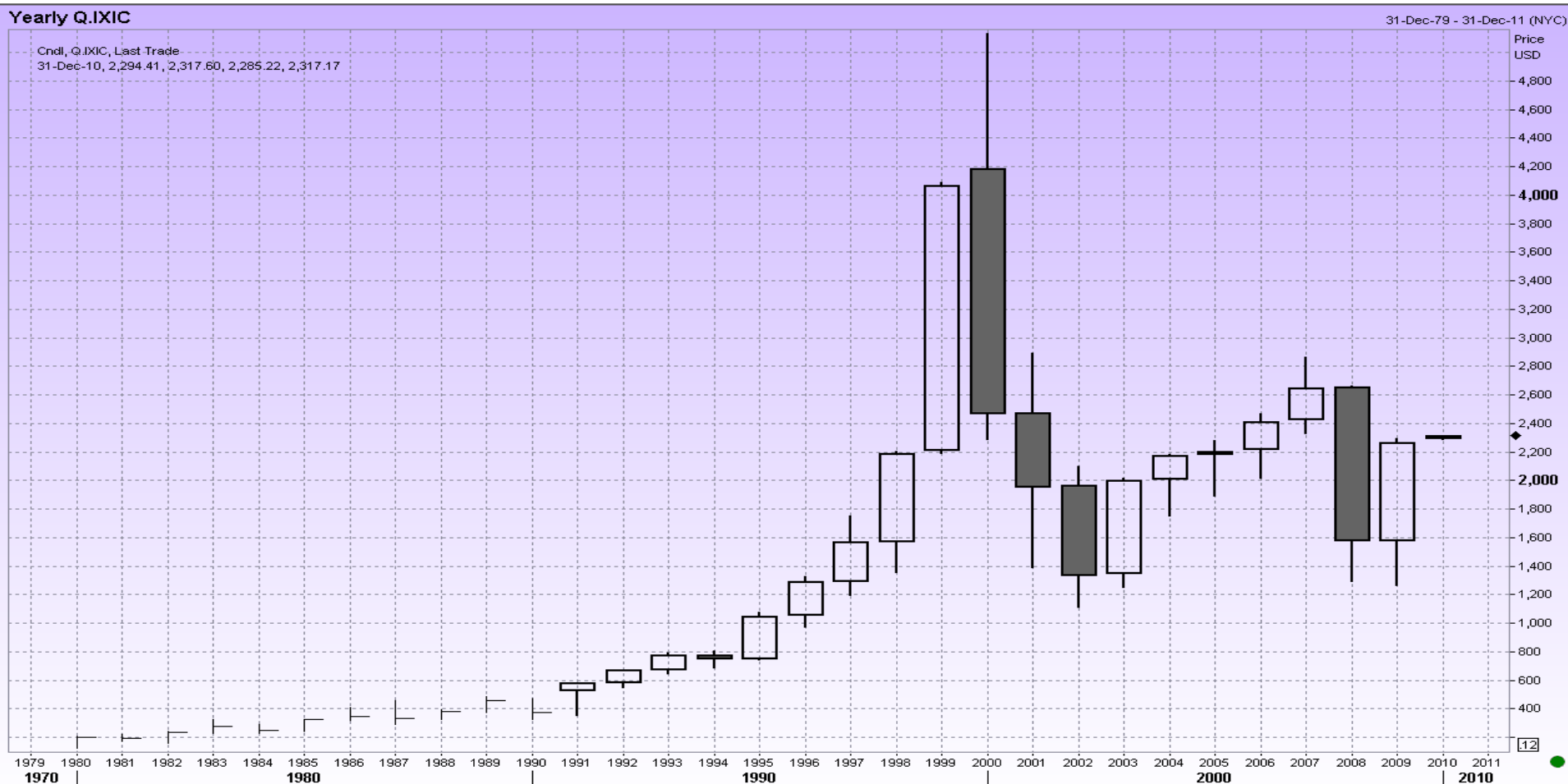
2009: Pasaules akciju tirgus

Amerikas "blue chips" indekss DJI 2009. gadā parādīja vismazāko pieaugumu mūsu izskatīto indeksu starpā. Taču indeksa pieaugums par 18,8% kļuva par vienu no tā lielākajiem gada pieaugumiem. Kaut kritums par 34% 2008. gadā arī bija otrais lielākais gada kritums indeksa vairāk nekā gadsimtu ilgajā vēsturē.

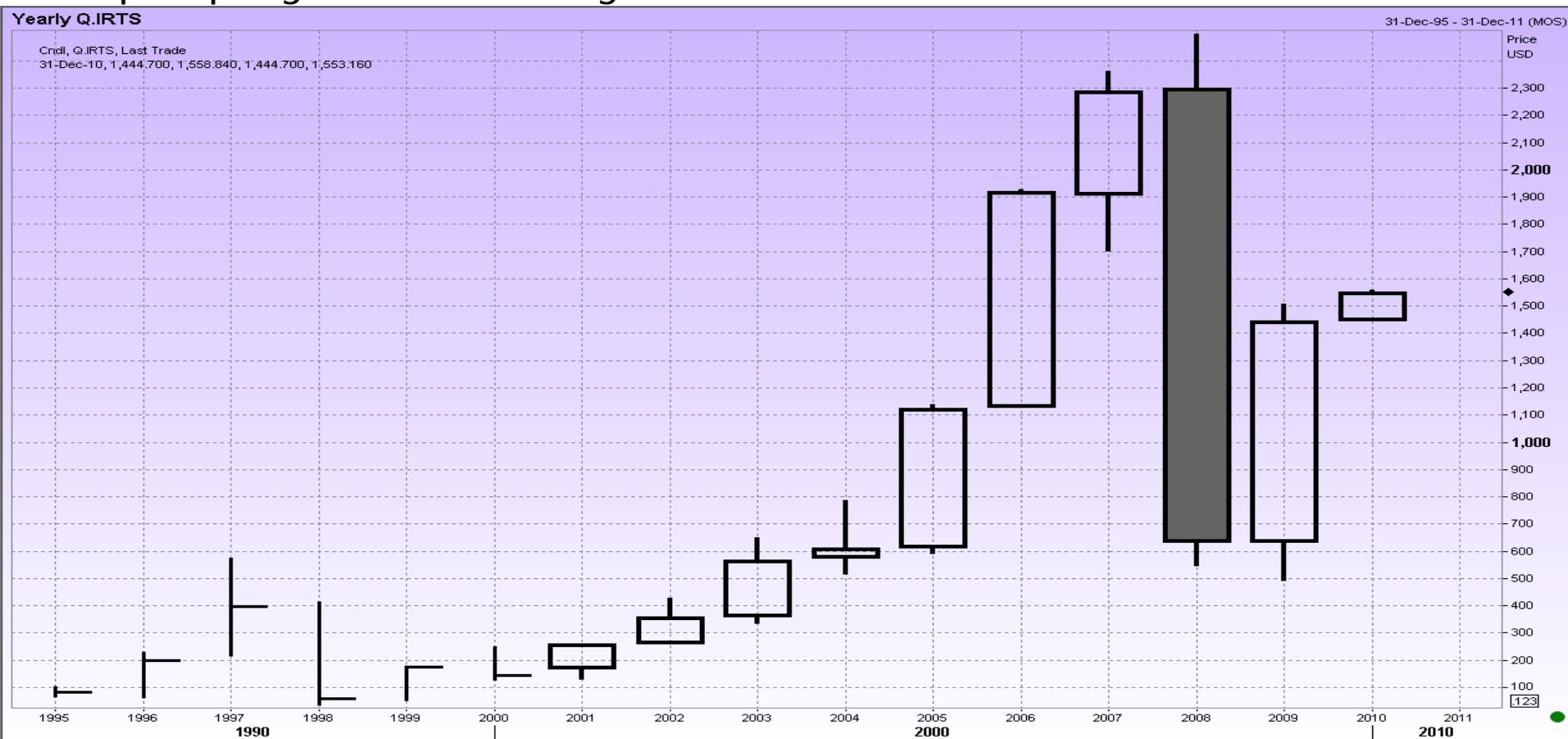
2009: Pasaules akciju tirgus

Vislielākais pieaugums attīstīto tirgu indeksu starpā 2009. gadā bija Amerikas augstu tehnoloģiju akciju indeksam NASDAQ: +43,9%. Tas ļāva indeksam kompensēt lielāku daļu 2008. gada zaudējumu, kad tas bija kritis par 40,5%.

2009: Pasaules akciju tirgus

Par pieauguma līderi mūsu vēroto indeksu starpā 2009. gadā izrādījās Krievijas RTS, kas gada laikā ir pieaudzis par 128,6% (kas ļāva tam kompensēt tikai pusi no 2008. gada zaudējumiem). Tas ir trešais lielākais indeksa gada pieaugums visā tā vēsturē kopš 1995. gada. Vislielākais gada pieaugums par 197% indeksam bija 1999. gadā, arī pēc spēcīga krituma 1998. gadā.

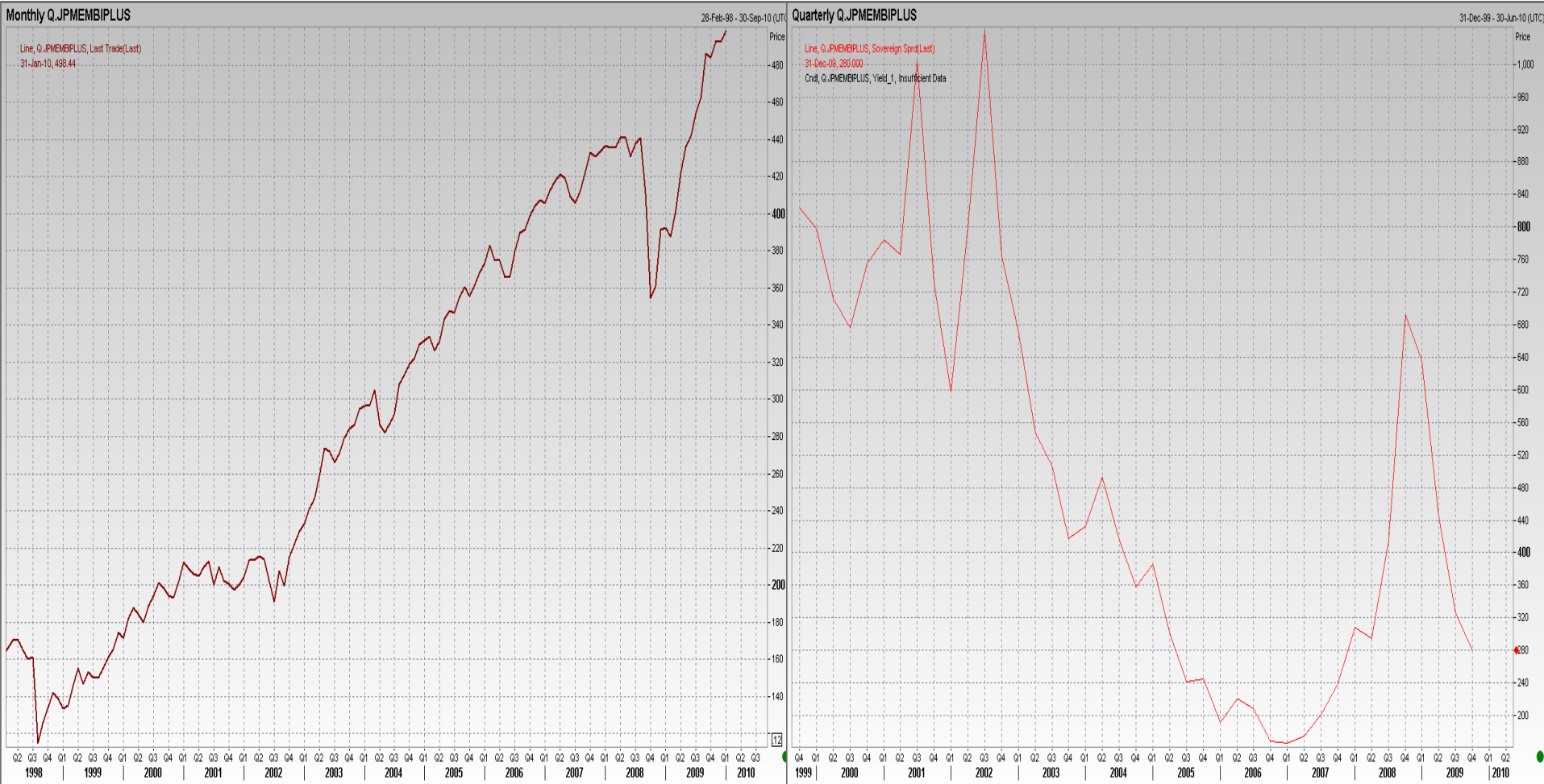

- 2009. gads pasaules obligāciju tirgū noritēja vēl pozitīvāk, nekā pasaules akciju tirgū.
- Attīstības valstu obligācijas, kuras spēcīgi krita 2008. gada beigās, sāka pieaugt praktiski no 2009. gada sākuma.
- Bet vislielākais cenu pieauguma uzplaukums šeit notika “pavasara rallija” laikā.
- Līdz gada beigām šim tirgum izdevās kompensēt praktiski visus zaudējumus krīzes dēļ, un lielākai daļai vērtspapīru cenas atgriezās pie pirmskrīzes līmeņiem.
- Protams, neiztika bez defolciem un restrukturizācijām, bet to daudzums izrādījās būtiski mazāks par gaidīto (visskanīgākā izrādījās Dubai World \$26 mljrd. liela parāda restrukturizācija gada beigās).
- Gada tirdzniecības rezultātā attīstības valstu valsts parādu indekss EMBI+ ir pieaudzis par gandrīz 26%, samazinot spreadu pret Amerikas treasures par 56 b.p. līdz 2,74%.
- Par pieauguma līderiem šajā tirgū kļuva Pakistānas, Argentīnas un Ukrainas valsts vērtspapīri, kuri pieauga par 147,3%, 132,8% un 122,6% attiecīgi.
- Vēl spēcīgāku pieaugumu parādīja attīstības valstu korporatīvo parādu indekss, kas gada laikā pieauga par 41,7%, samazinot spreadu par 72 b.p. līdz 3,27%.

- Par indeksa pieauguma līderiem kļuva Ukrainas un Indonēzijas vērtspapīri, kuri pieauga par 121,3% un 108,6% attiecīgi.
- Krievijas korporatīvo parādu indekss RUBI gada laikā parādīja “kosmisko pieaugumu” par 76,6%, samazinot spreadu par 78 b.p. līdz 401 b.p.
- Kas attiecas uz attīstīto valstu valsts vērtspapīriem, tad šeit gads noritēja ar nelielām cenu izmaiņām vērtspapīru īsajā pusē un to būtisku kritumu garajā pusē.
- Gada tirdzniecības rezultātā Amerikas 30 gadu vērtspapīri zaudēja visu 2008. gada pieaugumu un to ienesīgums gada laikā pieauga no 2,7% līdz 4,6%.
- Tas notika neskatoties uz garo vērtspapīru pirkšanas programmu no FRS puses par summu \$300 mljrd.
- Toties, šī kustība pagaidām izskatās kā vienkārša tirgus cenu izmaiņa, un pagaidām nav pamata runāt, ka tirgus zaudē uzticību Amerikas vērtspapīriem.
- Kas attiecas uz Vācijas bundiem, tad arī šeit garajā pusē pārsvarā bija vērojams cenu kritums, kas varētu būt korekcijas kustība pēc to spēcīga pieauguma 2008. gadā.
- Rezultātā 30 gadu vērtspapīru ienesīgums gada laikā pieauga no 3,6% līdz 4,1%.

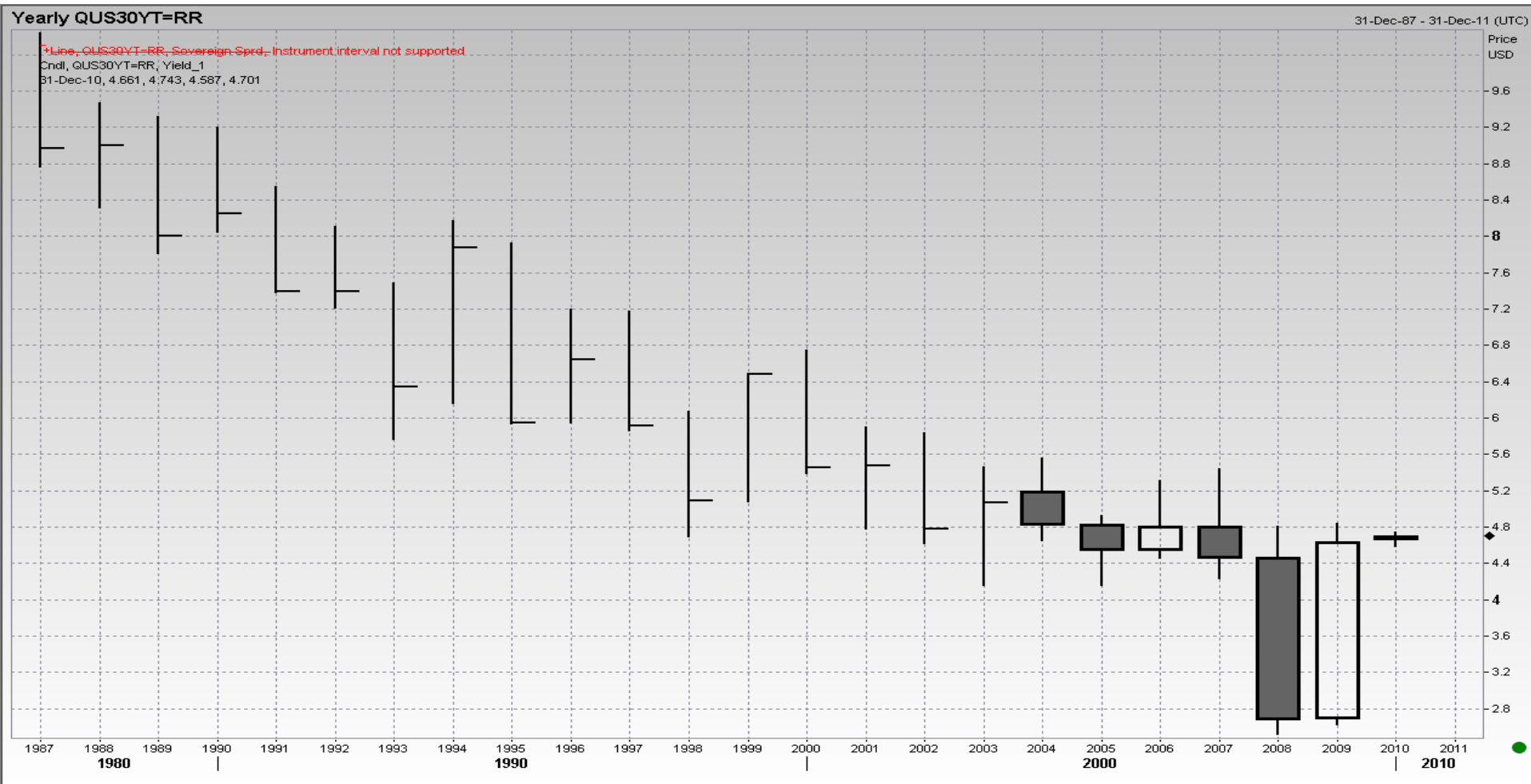
2009: Pasaules obligāciju tirgus

Attīstības valstu valsts parādu indekss EMBI+ 2009. gada laikā pieauga par 26% un tā cena pārsniedza pirmskrīzes līmeņus. Toties tā spreds pret Amerikas treasuries, arī Amerikas valsts vērtspapīru cenu pieauguma dēļ, pagaidām neatgriezās pie pirmskrīzes līmeņiem, paliekot aptuveni par 150 b.p. augstāk par 2007. gada līmeņiem.

2009: Pasaules obligāciju tirgus

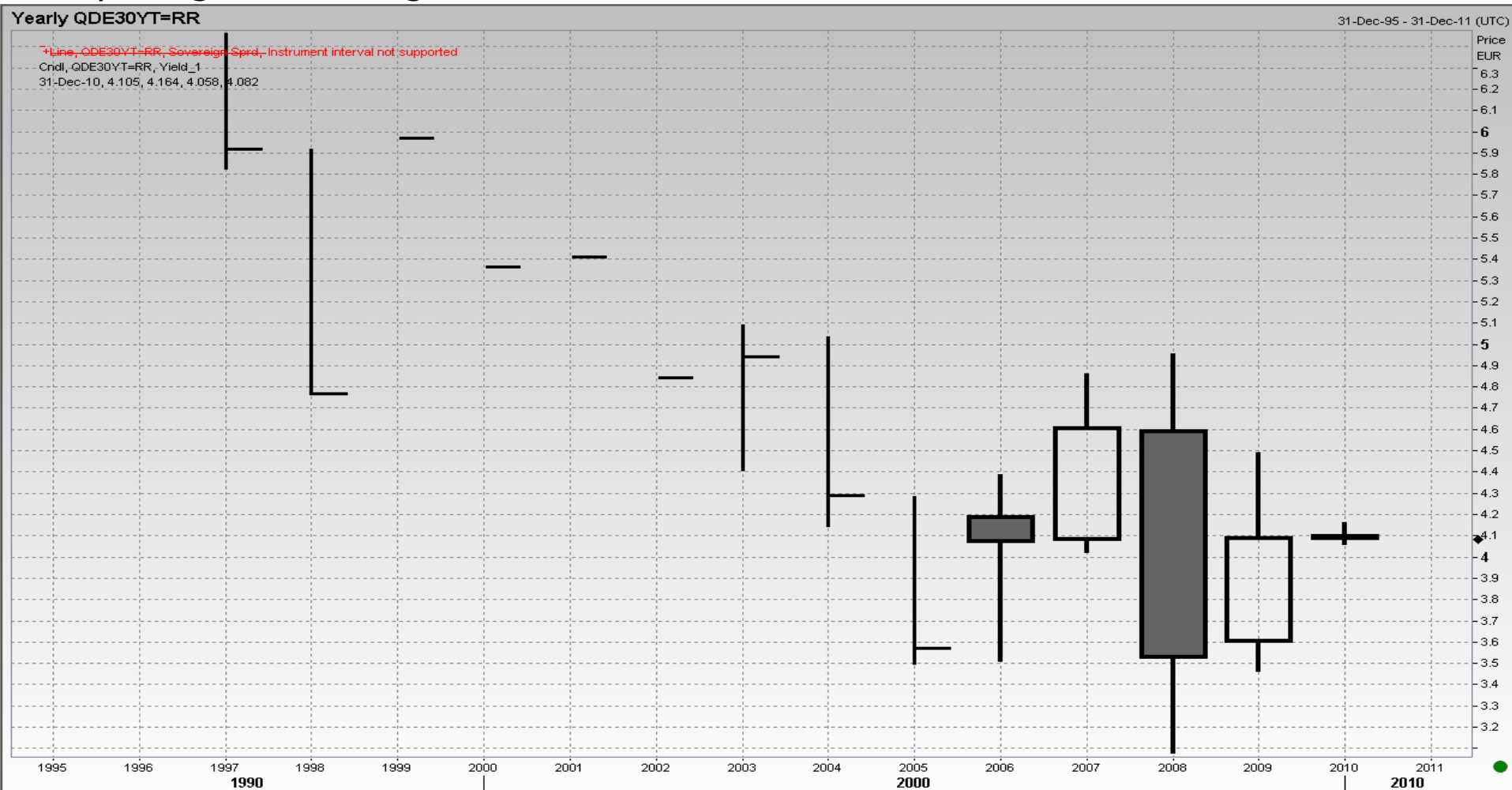
Gada tirdzniecības rezultātā Amerikas 30-gadu vērtspapīri zaudēja visu 2008. gada pieaugumu un to ienesīgums gada laikā pieauga no 2,7% līdz 4,6%.

2009: Pasaules obligāciju tirgus

30-gadu Vācijas bundi 2009. gadā pārsvarā krita, un to ienesīgums palielinājās no 3,6% līdz 4,1%. Toties cenu kritums šeit izrādījās daudz mazāks, nekā to pieaugums 2008. gadā.

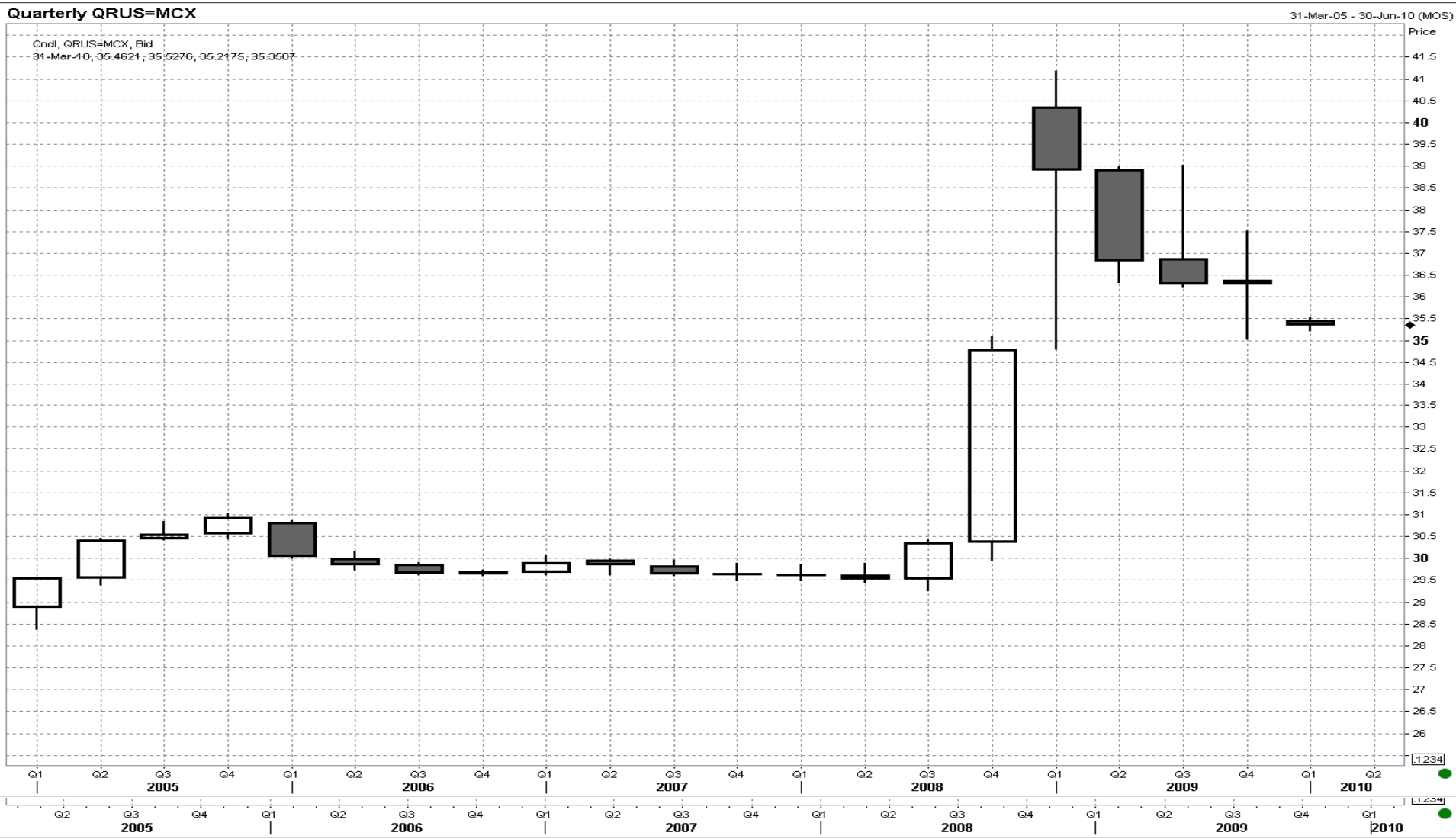

2009: Pasaules valūtu tirgus

- 2009. gadā tirdzniecība valūtu tirgū attīstības valūtu sektorā sākas ar to krituma turpinājumu attiecībā pret vadošajām pasaules valūtām.
- Tomēr arī šeit, stabilizējoties situācijai pasaules ekonomikā un finanšu tirgos, attīstības valstu valūtu cenas samazināšana apstājās un sākās pretējs izaugsmes process.
- Daļēji tas izskaidrojams ar to, ka atgriežas “apetīte” pret risku, kad aizvien vairāk tirgus dalībnieku iegulda attīstības valstu aktīvos to augstāka ienesīguma dēļ, pērkot nacionālo valūtu.
- Tā Krievijas rublim, kas pirmo 2 mēnešu laikā bija zaudējis vairāk par 16% no savas vērtības, līdz gada beigām izdevās atgūt gandrīz visus šos zaudējumus.
- Vislielākie zaudējumi gada laikā bija Baltkrievijas un Kazahstānas valūtām, kuras krita par 23% un 18,5% vienreizējas devalvācijas dēļ gada sākumā.
- Pasaules vadošo valūtu tirgū gads noritēja diezgan volatīli, bet kustību vēriens bija mazāks, nekā 2008. gadā, un atšķirībā no 2008. gada dolārs bija palicis vājāks pret citām pasaules vadošām valūtām.
- Dolāra indekss gada laikā ir zaudējis nedaudz mazāk kā 5% no savas vērtības.
- Dolāra zaudējumi pret tā galveno konkurentu – eiro – veidoja 2,7%.
- Mūs pamata scenārijs šajā tirgū paliek nemainīgs – mēs sagaidām, ka 2-4 gadu laikā pāra cena atgriezīsies pie līmeņiem tuvu paritātei (1EUR = 1USD).

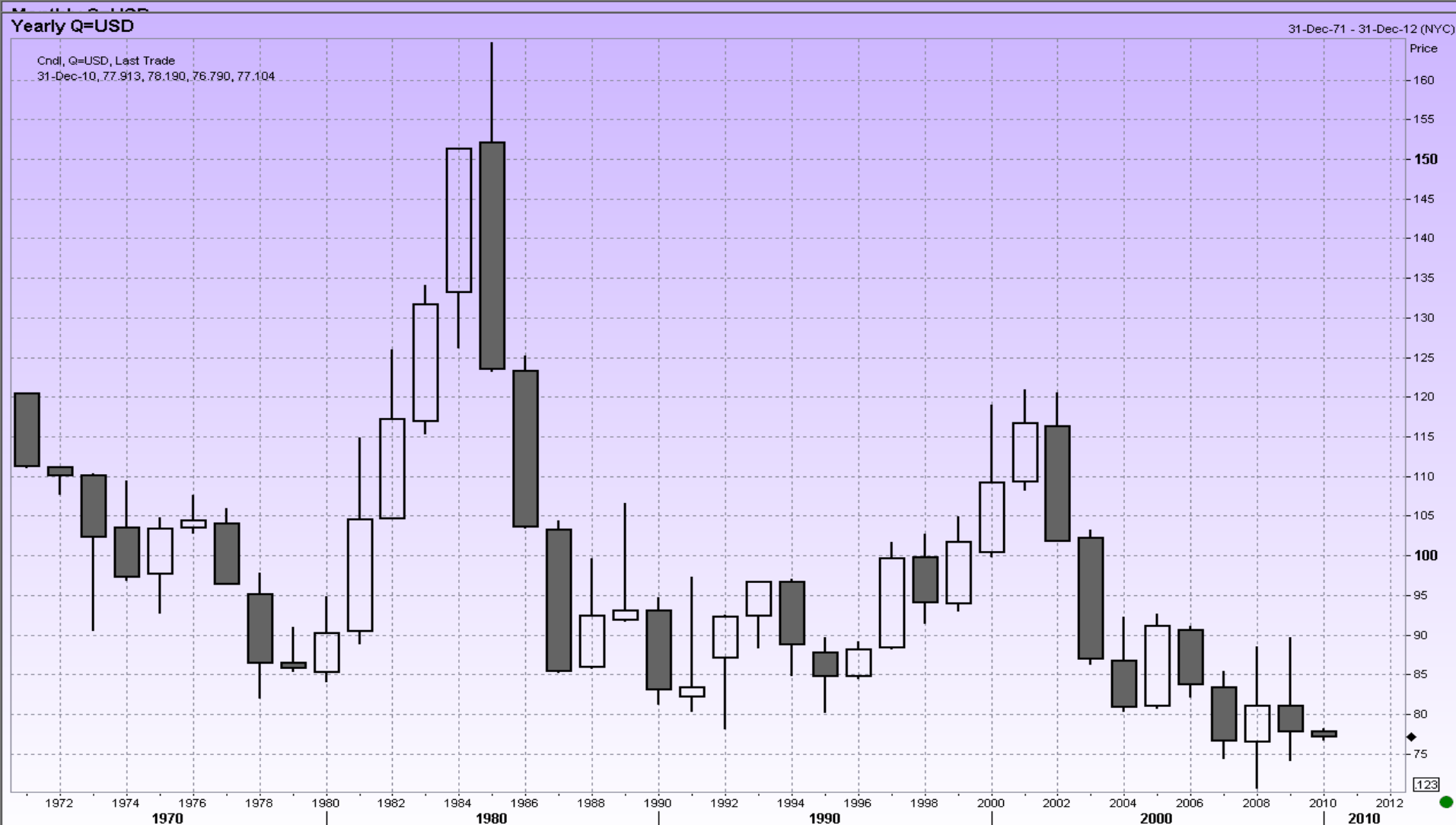
2009: Pasaules valūtu tirgus

Rubļa pret eiro-dolārs grozu kustības grafiks. Dati pa ceturkšņiem.

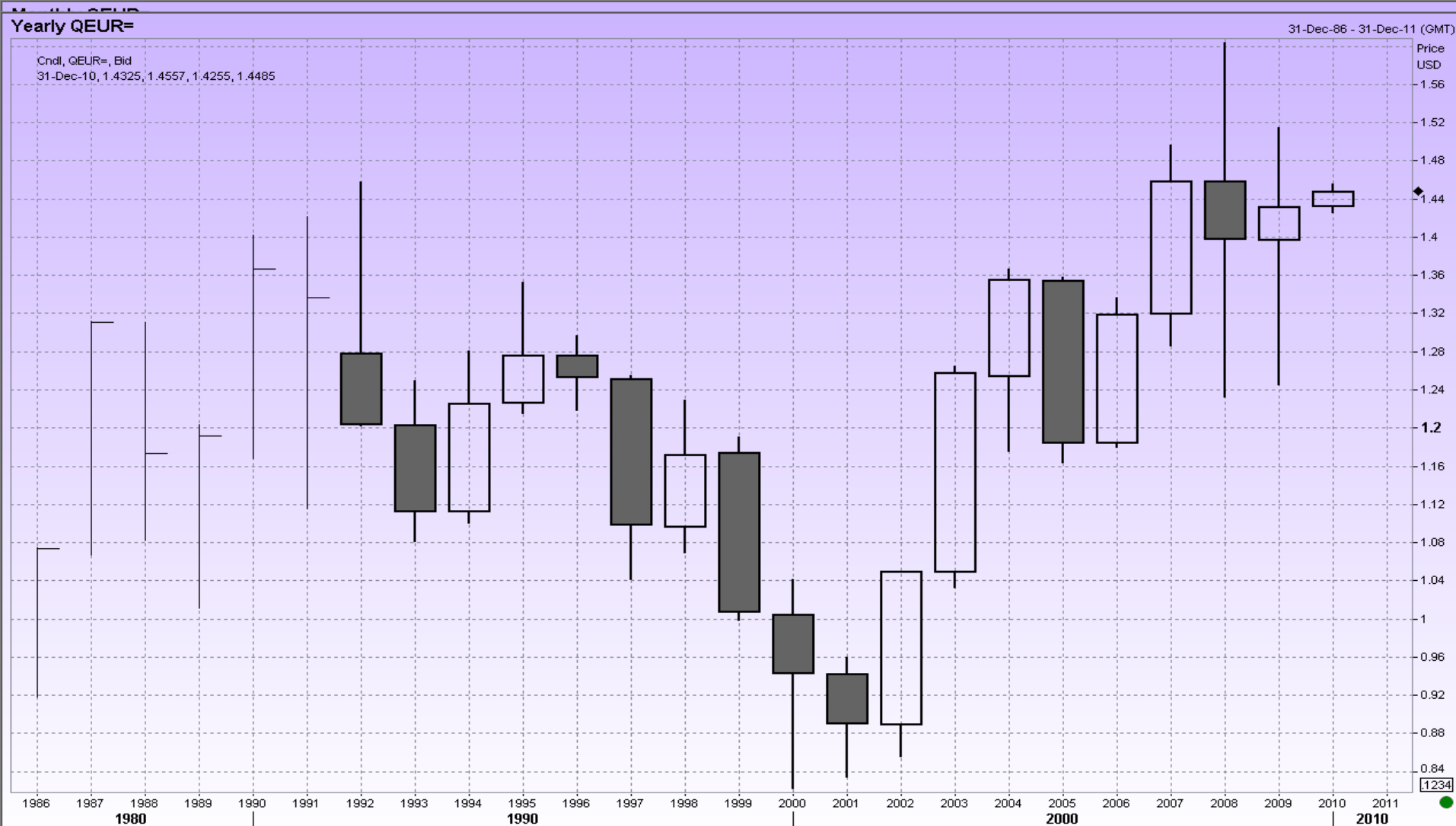
2009: Pasaules valūtu tirgus

Dolāra indeksa kustības grafiks. Dati pa gadiem.

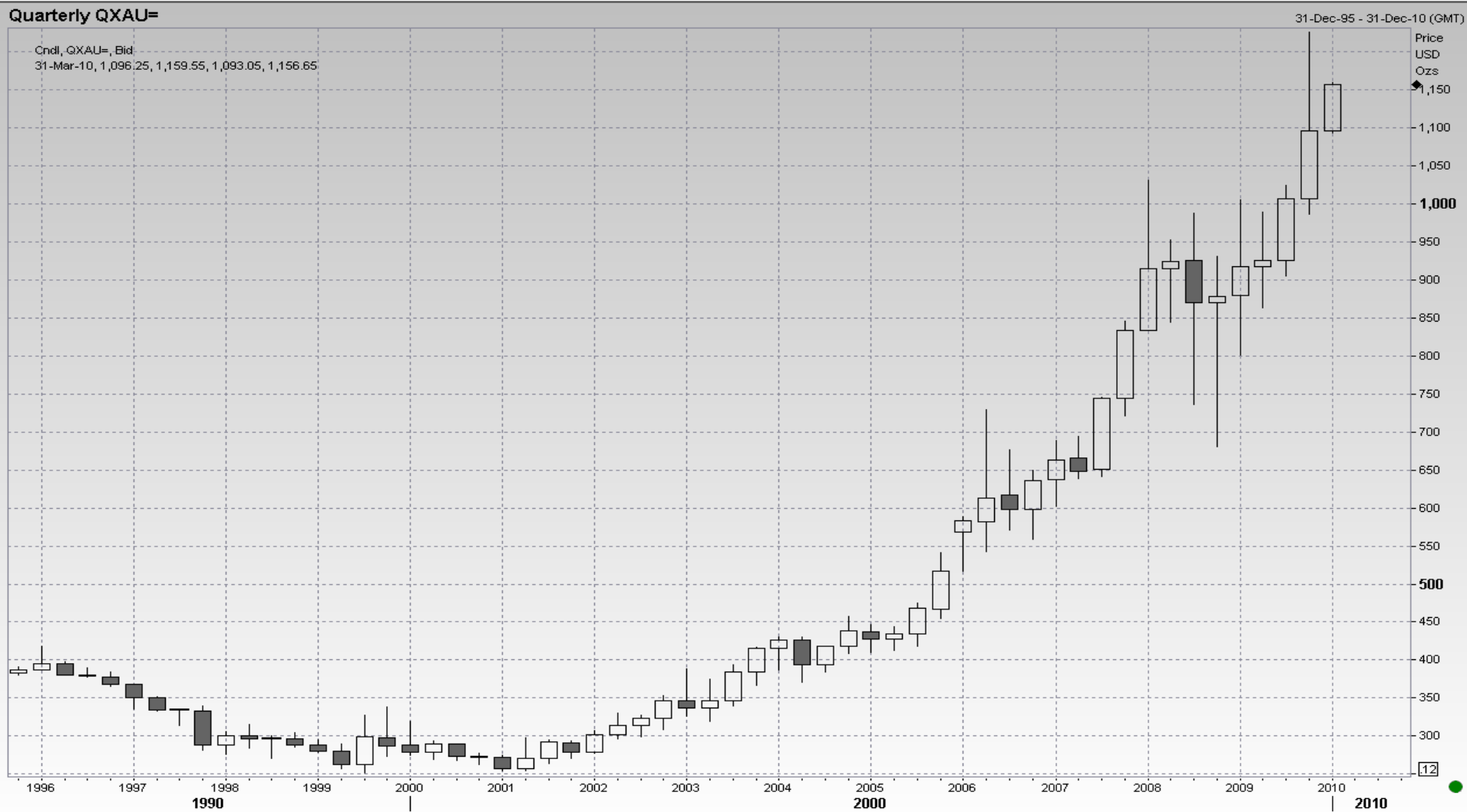
2009: Pasaules valūtu tirgus

Eiro pret dolāru kustības grafiks. Dati pa gadiem.

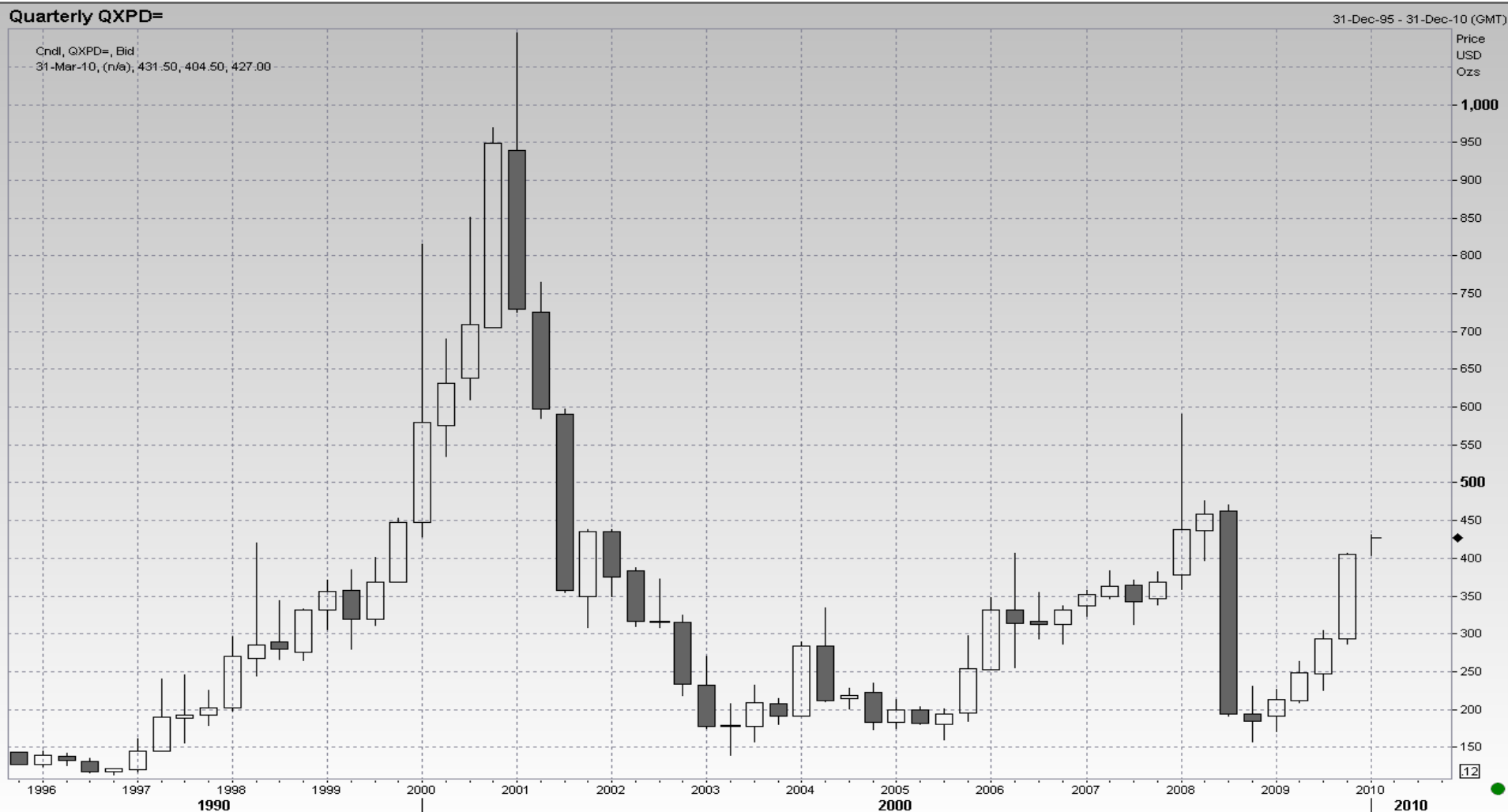

- Zelta cenu spēcīgs pieaugums 2009. gada otrajā pusē pirmoreiz pasaules vēsturē izveda šī metāla cenu augstāk par 1000 par unci.
- Tādēļ atkal aktivizējās tie, kas atbalsta ieguldījumus fiziskajā zeltā.
- Šīs idejas piekritēji uzskata, ka zelts turpina spēlēt “neoficiālas” pasaules naudas lomu un tāpēc, vājinoties pasaules vadošo valūtu fundamentam, zeltam ir jāpieaug.
- Jo vairāk, šīs idejas aizstāvēji apgalvo, ka zelts ir pasaules safe haven, uz kuru būtu jātiecas kapitālam krīzes periodos.
- No mūsu viedokļa, abas šīs tēzes, diemžēl, neatbilst patiesībai. Un zelts jau vairs nekad nebūs nauda.
- Piebildīsim, ka zelta cenu pieaugums 2009. gadā veidoja tikai ap 25%, t.i. to var salīdzināt ar cenu pieaugumu akciju tirgū.
- Tajā pašā laikā, piemēram, pallādija cenu pieaugums 2009. gadā sastādīja vairāk par 100%.
- Tiesa, zelta cenu pieaugums kopš 2002. gada sastāda kolosālus 300%.
- Toties, mūsaprāt, tas ir izskaidrojams ne tik ļoti ar tā “īpašu stāvokli” citu aktīvu vidū, bet vairāk ar to, ka šis aktīvs kļuva par spekulantu “izredzēto” spēlei uz paaugstinājumu.
- Pagājušajos gados tādi aktīvi bija niķelis, platīns, nafta utt.

Zelta cenu kustības grafiks. Dati pa ceturkšņiem.

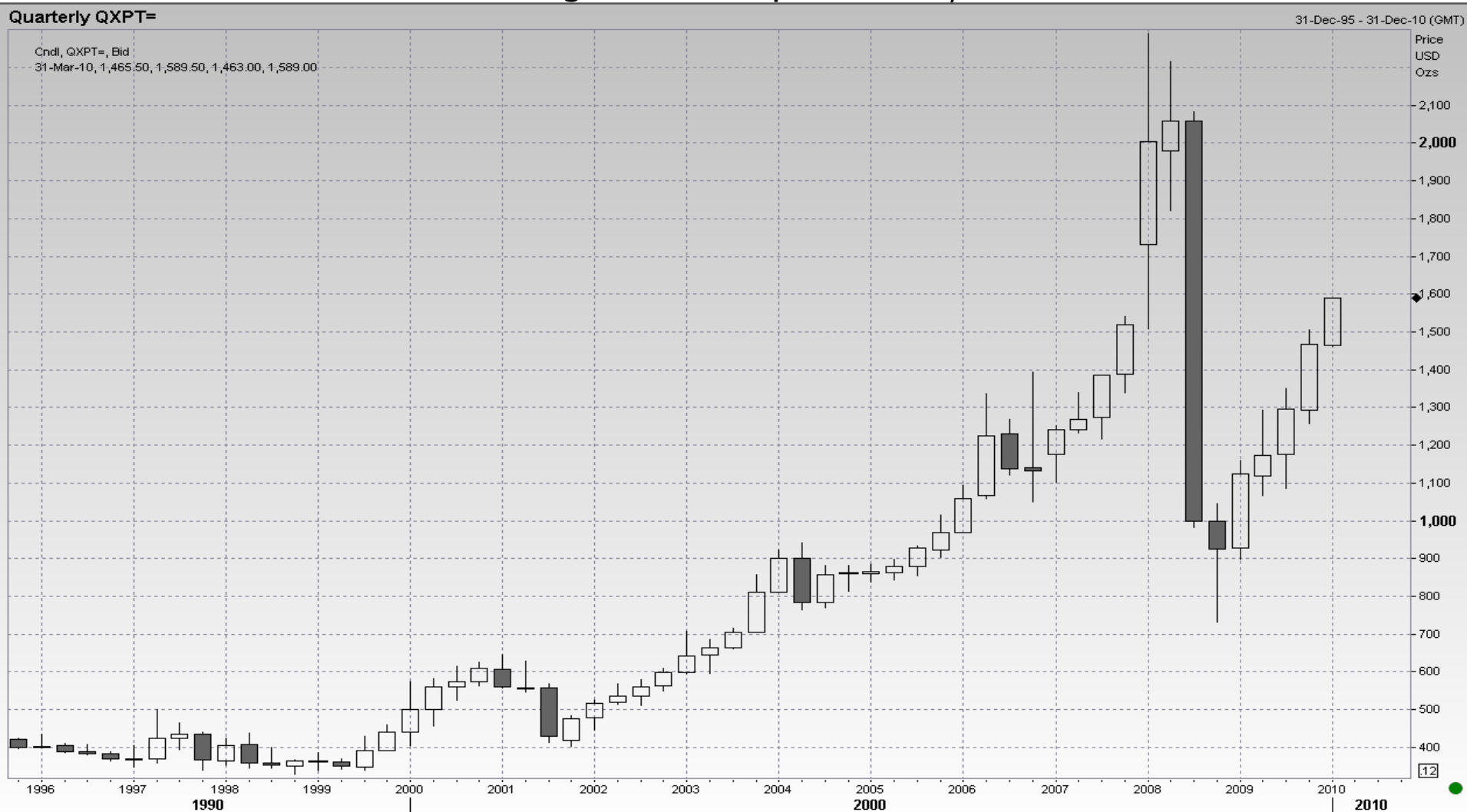

Pallādija cenu kustības grafiks. Dati pa ceturkšņiem.

Platīna cenu kustības grafiks. Dati pa ceturkšņiem.

- Šis apskats ir paredzēts izmantošanai tikai informatīvos nolūkos un nevar tikt uzskatīts par ieguldījumu rekomendācijām, ieguldījumu pētījumiem, ieguldījumu konsultācijām. Apskaļa autors ir IPAS „AB.LV Asset Management” (jur. adrese: Elizabetes ielā 23, Rīgā). Šajā apskatā norādītā informācija iegūta no avotiem, kas finanšu tirgos tiek uzskatīti par uzticamiem, tomēr IPAS „AB.LV Asset Management” neuzņemas atbildību par iegūtās un sniegtās informācijas precizitāti un pilnību.
- Jebkuras personas veiktajam ieguldījumu darījumam pilnībā jābalstās uz personīgo pieredzi, lēmumiem, sava finanšu stāvokļa un risku novērtējumu. Dati par finanšu instrumentu ienesīgumu nekādā gadījumā netiek uzskatīti par ienesīguma garantiju vai rādītāju nākotnē. IPAS „AB.LV Asset Management” neuzņemas atbildību par jebkuru personu zaudējumiem, kas radušies izmantojot šos apskatus savu ieguldījumu veikšanai.
- Sagatavojot šo tirgus un atsevišķu finanšu instrumentu apskatu tika izmantotas tehniskās, fundamentālās un ekspertu analīzes metodes. Ar ekspertu analīzi ir domāta metode, kas balstās uz ekspertu vērtējumiem — situācijas vērtējumiem, izdarītiem pamatojoties uz apskata autora ilggadīgu pieredzi un intuīciju.
- Apskatā atspoguļotie fakti un viedokļi atspoguļo stāvokli un situāciju apskata sagatavošanas brīdī. Apskata autors nepaziņos par apskatā atspoguļotās situācijas un viedokļa izmaiņām.
- Apskatā minētie emitenti nav iepazīstināti ar apskata saturu.
- Informācija par riskiem, kas ir saistīti ar ieguldījumu darījumiem, atrodas šeit <http://www.ab.lv/private/investments/brokerage/risk/>